

## Bemærkninger til forslaget

### *Almindelige bemærkninger*

Tiden er efter SF's opfattelse nu inde til på konkret måde at sætte spørgsmålet om en grundlovsændring under debat i form af nedsættelse af en forfatningskommission.

Når en ændring af grundloven efterhånden er påkrævet, skyldes det for det første, at der er bestemte værdier, som udtrykkes i den nuværende grundlov, og som vi ikke i alle tilfælde er enige i. SF mener f.eks., at der er brug for ændringer i reglerne for den private ejendomsrets ukrænkelighed. SF mener også, at der er behov for udvidelse af menneskerettighederne, herunder også de såkaldt positive menneskerettigheder, der giver mennesker ret til noget, i modsætning til de såkaldt negative menneskerettigheder, der giver menneskene frihed for bl.a. statens indblanding.

For det andet giver det stigende internationale samarbejde et klart behov for præciseringer i grundloven. Det gælder både det internationale samarbejde generelt, f.eks. i FN, og det meget forpligtende samarbejde i EU. Specielt dette samarbejde i EU tager grundlovens paragraffer ikke højde for.

For det tredje er der i grundloven angivet en række demokratiske spilleregler, som ikke i alle tilfælde er hensigtsmæssige og tidssvarende. Det gælder f.eks. omtalen af det kommunale selvstyre, formen for parlamentarisme, monarkiet m.v.

For det fjerde berettiger grundlovens alder i sig selv til, at paragrafferne bliver gennemset med henblik på modernisering. En grundlov skal naturligvis både sprogligt og indholdsmæssigt afspejle det samfund, som den er forfatning for. Den forrige grundlov nåede kun at blive 33 år gammel, inden den blev afløst af 1953-grundloven. Der blev vedtaget en grundlov i 1915, som indebar ganske betydelige ændringer, bl.a. med indførelse af kvindernes stemmeret og folkeafstemninger ved grundlovsændringer. Denne grundlov trådte i kraft i 1918. I 1920 kom der en ny grundlov, som betød ændringer på nogle få, men heller ikke uvæsentlige punkter.

Allerede i 1939 blev der gjort forsøg på at ændre grundloven. Men da det ikke lykkedes at opnå en tilslutning på 45 pct. af vælgerne, som der dengang krævedes ved folkeafstemninger om grundlovsændringer, blev grundloven ikke ændret. Når grundloven derfor nu har rundet de 40 år, er det ikke unaturligt, at der er behov for ændringer.

Hvis vi derfor ønsker en ny grundlov vedtaget inden årtusindskiftet, er det ikke for tidligt at få nedsat en forfatningskommission. Det er i den forbindelse værd at erindre, at den grundlovskommission, hvis arbejde resulterede i 1953-grundloven, blev nedsat i 1946. 7 år tog det. Det var lang tid, bl.a. når man tager i betragtning, at man havde forarbejdet fra 1939-grundloven. Men når det tog så lang tid, hang det også sammen med, at grundlovskommissionen i et vist omfang blev brugt til at lukke munden på folk, og at kommissionen i lange perioder reelt ikke arbejdede.

En grundlov skal både afspejle de økonomiske, sociale og politiske forhold på det tidspunkt, hvor grundloven udformes, og angive, hvordan man ønsker de økonomiske, sociale og politiske forhold skal være. Med andre ord, både hvordan samfundet ser ud, og hvordan man ønsker samfundet skal udvikle sig.

1953-grundloven afspejlede, at Danmark var (og er) et kapitalistisk samfund, der ideologisk bygger på den økonomiske liberalisme med visse træk af socialliberalisme og på det politisk liberale demokrati. Men en række paragraffer i grundloven er også levn fra fortiden, idet 1953-grundloven i mange henseender blot byggede videre på tidligere grundlove.

Dertil kommer, at mange paragraffer i grundloven afspejler, at 1953-grundloven var udtryk for et kompromis, ikke altid med lige heldig hånd rent lovteknisk.

Visse paragraffer afspejler den økonomiske liberalisme. Andre paragraffer i højere grad socialliberalisme. Visse paragraffer afspejler en socialdemokratisk tankegang. Andre paragraffer viser, at Venstre og De